

World Birdwatchday 2001

Tommy Oscarsson

Helgen 6-7 oktober så var det åter igen dags för en av höstens höjdpunkter nämligen Birdwatch. I år ingick World Birdwatchday i ett större program kallat World Bird Festival 2001 med aktiviteter i 80-talet länder under oktober månad. En logo hade tagits fram och temat för festivalen var The inspiration of birds. Genom att man skaffat en logo och skapat ett tema som många aktiviteter var knutna till så hoppades man att fler människor skulle få upp ögonen för fåglar och fågelskädnad och genom det få en ökad förståelse för fåglar och fågelskydd.

Vi hade lördagen den 6:e som räkningsdag, då 13 lokaler var bemannade med 15 laddade skådare. Tiden var den vanliga mellan kl 6.00 - ca 12.00. Dagen skulle senare visa sig gå över förväntan.

Vädret

Temperaturen låg runt +6 grader på morgonen och steg till runt +10 framåt förmiddagen. Det var näst intill vindstilla och mulet under största delen av tiden. På sina håll så tittade dock solen fram på förmiddagen. Det utlovade regnet som hade förutspåtts tidigare i veckan uteblev, vilket var glädjande. Alltså ett skönt väder för fågelskädnad.

Resultat

Totalt räknades smält fantastiska 21 261 individer av 90 arter. Det är rekord både för individantalet och artantalet. De gamla toppnoteringarna låg på 9065

vidar av 224 arter i vårt land. Talrikast var bo/bergfink med minst 650 000 ex följt av ringduva 31 000, sädgås 30 000, vitkindad gås 26 000 och slutligen grågås med 21 000 exemplar.

I övriga Europa har det också varit stor aktivitet under helgen med excursionser, utställningar och andra fågelrelaterade evenemang. Vi i Norden hamnade högt upp på listan för observerade arter och sedda fåglar.

För mer info se www.birdlife.net och www.sofnet.org.

Den årliga utmaningen mellan Västmanland och Närke med avseende på sedda arter blev för andra året i rad en triumf för oss i Västmanland då vi tog hem segern. Hoppas vi kan bjuda bra motstånd även nästa år och visa närliggarna vad vi kan.

Nya arter

Spetsbergsgås
3 ex Sällingesjön

Prutgås
50 ex!!!! Näset Stora-Lindesjön

Stjærtand
7 ex vid Sällingesjön

Årta
1 par Dammen-Gammelbo

Gråspett
1 ropande Hagaberg och 1 hona Österhammarsjön.

Forsärla
1 str Hagaberg.

Sidensvans
3 ex Sällingesjön och 9 ex vid Hagaberg.

Mindre flugsnappare
1 juv Hagaberg

Bändelkorsnäbb
4 str Hagaberg

Tio i topp

Bo/Bergfink	9219
Ringduva	1769
Gråsiska	1617
Kanadagås	1064
Kaja	806
Björktrast	774
Gräsand	653
Grönfink	457
Kräka	408
Domherre	378

Det är första gången som gråsiska och domherre är med på tio i topp listan sedan starten. Då domherren inte brukar ses med något större antal så var årets sträck anmärkningsvärt.
Totalt sedan starten har ca 70 000 fågelindivider av 124 arter observerats.

Urval av obsar från lokalerna

Albäckån: 1 kungsfiskare, 1 varfågel.

Gammelbo-flygfält: 1 par årta.

Orrkilen: 1 blå kärnhök, 1 kattuggla ropar, 1 varfågel, 2 mindre korsnäbb.

Västvalle: 1 fasan, 3 trädpiälarka, 1 varfågel.

Österhammarsjön: 1 storskarv, 80 grågås, 1 ljungpipare, 1 hona gråspett, 1 varfågel.

individer (1998) och 83 arter (1996 och 1999). Nio nya arter noterades. Att individantalet blev så stort beror bl.a. på den enorma mängd bo/bergfink som sträckte över Hagaberg där det observerades 6230 st!!! Men även på de andra lokalerna sågs mycket fågel vilket också bidrog till den höga siffran. Gråsiskan var ovanligt talrik och det lovar gott inför vintern. Håll utkik efter snösiskor.

Då årets Birdwatch gick så pass sent så var det kul att det ändå sågs så många olika arter. Gör man en jämförelse sedan starten så ser man att den 6:e oktober är ett sent datum. Bara en gång tidigare har Birdwatch varit senare och det var startåret 1995 då den 7:e var räkningsdag. Då observerades 7178 individer av 74 arter på 18 bemannade lokaler. Det verkar lite med tanke på årets resultat, men så är det ju med fåglar, man måste pricka in rätt tillfälle och ha lite tur för att kunna hänga in mycket. Jag kan även nämna att det observerades en hona gråspett och en fjällvråk vid Orrkilen men dessa sågs utanför räkningsstiden på lördagen och är därför ej medtagna i sammanställningen. Se även **tabell 1** för varje lokals siffror.

Resultat Sverige och Europa

På 30-talet platser runt om i Sverige har det varit excursionser och andra aktiviteter. Över 400 personer deltog i dessa. SOF bedömer att bortom 1000 personer på minst hundratalet platser har varit ute och skådat fågel under helgen. Det räknades in ca 1 miljon fågelindi-

Sotaren-Värigen: 18 skäggdopping, 41 grågås, 17 storskarv, 5 skärpiplärka, 1 sädesärla.

Sjömosjön: 1 blå kärrhök, 1 varfågel, 6 mindre korsnäbb.

Sällingsjön: 3 spetsbergsgås, 70 grågås, 7 stjärtand, 1 stenfalk, 1 mindre hackspett ropar, 1 varfågel, 10 mindre korsnäbb, 1 hämpling.

Näset-St.Lindesjön: 50 prutgås, 2 lövsångare.

Rynninge: 70 pilfink.

Sörbysjön: 38 sädgås, 112 grågås, 1 blå kärrhök, 1 kattuggla.

Hagaberg: 3 storskarv, 1 blå kärrhök, 2 vattenrall, 1 sothöna, 2 sparvuggla, 1 gråspett hörs, 1 str försärila, 1 gransångare, 1 juv mindre flugsnäppare, 1 rörsångare, 1 steglits, 4 str bändelkorsnäbb, 21 mindre korsnäbb.

Storåbadet: 1 kungsfiskare, 1 sädesärila.

Reflektioner och jämförelser

De 70 grågässen som sågs vid Sällingsjön är borttagna från slutsumman då dessa fåglar kom från Sörbysjön där det observerades 112 st. Likaså är två varfåglar borttagna från slutsumman. Då det sågs en fågel vid Västvala en vid Orrkilen och en vid Sjömosjön rör det sig troligen om samma fågel då dessa lokaler ligger nära varandra. I de båda fallen är dock fåglarna medräknade som observerade vid varje lokal. De båda kungsfiskarna som sågs är medräknade bägge. Den jag hade vid Albäcksan

kom från söder och rundade udden och fortsatte in i ån åt öster och Lennart såg en vid Storåbadet ca 20 min senare. Då avståndet från Albäcksan är relativt stort och riktningen på den som sågs vid Albäcksan (flög åt fel håll) samt tiden mellan de olika observationerna är relativt kort så är det föga troligt att det rör sig om samma fågel.

Flera lokaler slog rekord vad gäller sedda arter nämligen Hagaberg, Sällingsjön, Albäcksan, Västvala, Rynninge och Gammelbo-flygfält. Ny lokal för inventeringen var Orrkilen. Även vad gäller räknade fåglar så blev det höga siffror för flera lokaler och Hagaberg, Sällingsjön, Storåbadet, Sjömosjön, Näset-St.Lindesjön, och Albäcksan tangerade tidigare års toppsiffror.

Grågässen verkar vara på frammarsch i kommunen och i år sågs 242 st. Tidigare saknades den åren 1995 och 1998 och från 1996-1997 sågs bara enstaka individer. Åren 1999-2000 ökade antalet och räknades då till sammanlagt 68 individer. Det dröjer väl inte länge innan den likt kanadagässen häckar i var och varannan sjö. Storskarven verkar också vara här för att stanna. Från att åren 1995-1998 saknas helt har den från 1999 och framåt blivit årlig för Birdwatch och noterades i år med 21 ex.

Höga siffror noterades för ringduva, järnsparv och ängspiplärka. Mycket trastar sträckte och totalsumman för trastarna blev hög men många blev obestämde så det är svårt att veta vilken av arterna som var talrikast. Arter som saknades i år men som var med förra året var: storlom, snatterand, havsörn, brun kärrhök, lärkfalk, trana, skogsduva, skäggmes, och tofsmes. Betänkas bör att datumet spelar en viss roll då en del arter redan hade lämnat kommunen då Birdwatch var.

Det hedersnämmande vi fick i Vår fågelvärld som jag skrev om i inledningen då vi hamnade fyra i Sverige vad gäller artlistan, tycker jag vi alla skall ta åt oss av och låta bli en sporre inför nästa år. Då skall vi försöka att

bemanna ännu fler lokaler så att vi kan få en ännu bättre artlista från kommunen under denna dag.

Ett stort tack till samtliga deltagare och väl mött nästa år.

ART	L1	L2	L3	L4	L6	L7	L8	L9	L10	L11	L12	L13	Totalt
1 SKÄGGDOPPING	2				18			2			2	1	25
2 STORSKARV				1	17					3			21
3 HÄGER	5		1	1	8	3	3	1	1	4	1		28
4 KNÖLSVAN	2				3		2						7
5 SANGSVAN		2		1	12	7	12		17	50			101
6 SÄDGÅS							1			38			39
7 SPETSBERGSGÅS								3					3
8 GRÅGÅS				80	41	70	70	9	112				242
9 KANADAGÅS	22	3	70	150	174	255	51	52	20	57	190	20	1064
10 PRUTGÅS								50					50
11 BLÅSAND	18			11	28	34			37	10			138
12 KRICKA	4	2		30	6	1			16	3			62
13 GRÅSAND	244	6	1	100	4	5	8	170	50	5	44	10	653
14 STJÄRTAND							7						7
15 ARTA		2											2
16 VIGG					31								31
17 KNIPA				5				1		10			16
18 STORSKRAKE	1				90						1		92
19 BLÅ KÄRRHÖK			1			1			1	1	1	4	4
20 DUVHÖK				1									3
21 SPARVHÖK	1	1	1	1			1		1		10		16
22 ORMVRÅK	2		3	1			2		1	3			12
23 STENFALK							1						1
24 FASAN				1									1
25 VATTENRALL										2			2
26 SOTHÖNA										1			1
27 LJUNGPİPARE				1			2						3
28 TOFSVİPA	45	40	21	1					23				130
29 ENKELBECKASIN	6						1	5					13
30 FİSKMÅS					2								2
31 GRÅTRUT	27			1	16		1	1		3	11	60	60
32 TAMDUVA										20	11	31	31
33 RİNGDUVA	24	1	400	250	13	730	100	3	15	21	200	12	1769
34 KATTUGGLA			1							1			2
35 SPARVUGGLA											2		2
36 KUNGSFİSKARE	1										1		2
37 GRÅSPETT					1								1
38 GRÖNGÖLING	1	2		1	2	1	2	1	2	1	1	1	15
39 SPİLLKRÅKA		2	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	14
40 ST. HACKSPETT	1	1	2	1	1	2	1	1	2	2	1	1	16
41 M. HACKSPETT							1						1
42 SÅNGLÅRKA	4		30	4	2	18	20	5	3	7	5		96
43 TRÅDPIPLÅRKA				3									3
44 ÄNGSPİPLÅRKA	11		7	10	3	4	9	60	40	22	28	20	234
45 SKÄRPIPLÅRKA					5								5
46 SÄDESÅRILA					1							1	2
47 FÖRSÅRILA											1		1
48 SİDENSVAN							3			2	3		12
49 GÅRDSMYG			1			3							9

Fågellokalen Stor-Väringen

Tomas Haraldsson

En snabb titt på kartan över Lindesbergs kommun och ögonen faller ganska snart, efter att man konstaterat att största delen är täckt av skog, på den stora sjön i sydväst. Väringen ligger på gränsen mellan Västmanland och Närke och delas av fyra socknar. 840 ha sjöyta ligger i vår kommun och ungefär lika mycket i Närke (Jfr sjön Råsvälens drygt 1200 ha). Riktligt med vikar, skogklädda öar och kala skär av varierande storlek samt Kägglehavön i söder gör sjön delvis svåröverskådlig. Den centrala delen av sjön (d.v.s. mitt på landskapsgränsen) utgörs dock av en stor öppen sjöyta med några mindre öar, skär och stenskravel. Denna del brukar kallas för Stor-Väringen.

här ute (liksom i fågelrapporterna), nämligen Sotaren, Valfisken och Vagnshäll. Den förstnämnda har en stor betydelse för både fågellivet och oss fågelskådare. Den lilla runda ön är bara c:a 40 m tvärs över och bevuxen med en krokig tall och några små lövträd. Mitt på ön finns ett fritidshus med tillhörande bod och veranda (varifrån sträckskådning kan bedrivas).

Valfisken är en c:a 30 x 10 m stor klippa, belägen strax NV om Sotaren. Norra sidan är mjukt slipad och stupar rakt ner i vattnet medan sydsidan är en skrovlig kant, bevuxen av en ridå av små lövträd och buskage. Vagnshäll, Väringsens berömda klippställ (c:a 50 x 15 m), ligger ett par hundra meter söder om Sotaren och är helt kal så när som på en liten al och en videbuske.

Utöver denna ö-trio så är även några små skär intressanta. Många fåglar använder dessa som vilo- och rastplats, både skarvar, måsar och vadare.

Häckfåglar

Vitfågellokalerna är förstås de som märks mest under ett högsommarbesök här ute.

Skrattnäsen återkom som häckfågel 1995 efter att ha varit borta sedan 40-talet. Arten häckar numera på flera öar med ett varierande antal par. En hög no-

Denna artikel gör inte anspråk på att vara komplett eller heltäckande och behandlar heller inte hela sjön Väringen. Den är tänkt att belysa Stor-Väringsens häckande, rastande och förbisträckande fåglar (med betoning på de två sistnämnda) och varför den, vilket är min mening, är en av västra Västmanlands bästa fågellokalerna.

Tall, sten och en massa vatten

Stor-Väringsens geografi förknippas egentligen inte med ett rikt fågelliv. En skogsomgärdad sjö med några skogklädda öar och en och annan klippställ, utan varken "vadarstränder" eller omgivande fält och ångar. Tre öar dominerar bilden

50	JÄRNSPARV	4				2	4			82	3	95
51	RÖDHAK	2	3	3	1	3	1	2		1	10	26
52	KOLTRAST	2	4	2	1	5	4	4		4	10	43
53	BLÖCKTRAST	87	24	109	60	9	20	50	60	60	250	45
54	TALTRAST	2				5	50	4		72	2	133
55	RÖDNINGETRAST	1				5		3	2	222		228
56	DUBBELTRAST					2			5	1		6
57	OBEST TRAST									430	300	730
58	RÖRSÄNGARE							2		1		1
59	LÖVSÄNGARE									1		2
60	GRÄNSÄNGARE								2	20	20	34
61	KUNGSFÅGEL	4				2	6			1		1
62	M. FLUGSNAPPARE									20		20
63	STJÄRTMES									2	12	12
64	ENTITA	3	2			5				1		9
65	TALLTITA	1	2	3	1	1				1		1
66	SVARTMES											
67	BLÄMES	5	6	4	20	2	3	4	5	6	1	20
68	TALGOXE	6	2	3	20	1	5	3	5	4	10	4
69	NÖTVÄCKA	3	3			3	1	1		3	1	16
70	TRÄDKRYPPARE	1	1			2	1	1		1		7
71	VAREFÅGEL	1	1			1	1	1				4
72	NÖTSKRİKA	1	12	8	1	2	1	5	7	4	10	5
73	SKATA	6	2	2	2	3	6	10	32	2	1	2
74	KAJA	53	10	1	200	7	9	150	30	130	16	100
75	KRÅKA	33	8	16	100	1	82	19	30	15	43	6
76	KORP	3	12	1	2	4			3	2		2
77	STARE	9	4	83	50	8						30
78	GRÄSPARV	1					1					154
79	PILFINK	1				15	1		8	5	70	4
80	OBEST BOBERGFINK	220										106
81	BOFINK	57	6	72	300							6230
82	BERGFINK	200	200	10								650
83	GRÖNFINK	21	5	1	100							7420
84	STEGLITS	8										40
85	GRÖNSISKA	6										981
86	HÄMPLING	70	93	160	50	20	14	30	500	210	200	270
87	BÄNDELKORSNÄBB											4
88	M. KORSNÄBB	2	1	3	10	2	7	5	20	2	16	295
89	DOMHÄRRE	3	3	7	50	8	6	10	10	80	10	167
90	SAVSPARV	6										44
Totalt		1226	164	1171	1874	1666	914	1248	1296	1066	1096	8651
												1306
												21261

Lokaler samt observatörer

- L1 Alböcksån (Tommy Oscarsson, Bosse Carlsson) 44 arter
- L2 Gammelbo-flygfält (Ulif Almroth) 27 arter
- L3 Ornkilen (Björn Lindberg) 39 arter
- L4 Västvallan (Ulif Jacobsson) 41 arter
- L5 Österhammarsjön (Anders Forsell) 36 arter
- L6 Sotaren-Väringen (Kjell Mattsson) 22 arter
- L7 Sjömosjön (Christer Eriksson) 38 arter
- L8 Sällingesjön (Mattias Rudenvall) 52 arter
- L9 Näset-Si.Lindesjön (Per-Martin Ramberg) 31 arter
- L10 Rynninge (Bosse Dahliström) 33 arter
- L11 Sorbysjön (Ulja Wallin, Inga-Britt Eriksson) 39 arter
- L12 Hagaberg (Andreas Sandberg) 63 arter
- L13 Storbadet (Lennart Sandberg) 27 arter